

הפנים הפורים צנף מר כדי שיהיה גם בתוך גס. מים מרים יעשו מתוקים ונקא אחר שצנף מר שלף לתוכם.

עשה משה כדבר ה' ונהיו הפנים מתוקים וראויים לשתייה. באותה שעה מצאו בני ישראל שבעים מעינות שבנהם ורמו מים אך לא בכמות מספקת לכל העם.

עשה ה' גם נוסף ואותם מים מצטים הספיקו לשתיית כל בני ישראל וגם לצאן ולבקר שהיו ברשותם. מרוע נסה ה' את ישראל בצפאון למים? מפני שהלכו שלשה ימים בלי דברי תורה שנמשלה למים. לכן קבעו אז הנקנים שיקראו היהודים בתורה בכל יום שבת, שני וחמישי, כדי שלא יעברו אף פעם שלשה ימים בלי קריאה או לפור בתורה.

ג.
מי מרה

בעשרה נסיונות התנסו בני ישראל במדבר. אחד מהם היה בקרה. שלשה ימים הלכו בני ישראל במדבר ולא מצאו מים לשתייה. אחרי שלשה ימים הגיעו למעין שזרמו בו מים מרים שאי אפשר היה לשות אותם. בשוגג מים שהיו בקליהם, לא צמדו בני ישראל בגסיון והתלוננו לפני משה שהביא אותם למקום בו עלולים הם למות בצמא. צעק משה אל ה' ובקש שיפת להם מים. שמעו בני ישראל את תפלת משה בשבילם והתחרטו על שצעקו עליו. בקשו סליחה ממשה וצורה מה'. סלח להם ה' ועשה להם גם גדול. הפך את המים המרים למים מתוקים שראויים לשתיית אדם ובהמה. וכיצר עשה זאת? אמר ה' למשה: "הנח לשניך עץ שפרחיו מרים מאד. השלך צנף מעץ זה לתוך המים המרים כדי שימתקו". התפלא משה ואמר בלבבו: "לשם מה נבראו מים מרים אלו שאינם מועילים אף לאחד, ונוסף לכך איך אפשר להמתיק מים מרים בהשלכת צנף מר לתוכם?" ירע הקדוש ברוך הוא את מחשבותיו של משה ואמר לו: "לכל מה שבאתי יש מפקיד מיוחד. אין מעשי במעשי בני אדם. במי מרה אלו ארצה את נפלאותי. אם תשליך לתוך המים דבש או תאנה מתוקה לא יראה הגם גדול, לכן מצוה אני אותך להשליך אל

על ידי שיהיה לנו עזרה בזה הענין ויהיה לנו עזרה בזה הענין
 ויהיה לנו עזרה בזה הענין ויהיה לנו עזרה בזה הענין
 ויהיה לנו עזרה בזה הענין ויהיה לנו עזרה בזה הענין

ד.

מצוות שננתנו לישראל במדבר

במדבר, במקום בו נעשה גם לעם ישראל נתן להם ה' מספר מצוות ואמר להם: "אם תשמרו ותקיימו מצוות אלו אתן לכם מצוות נוספות. אם תשמעו בקול ה' אלקיכם והישר בעיניו תעשו תמצאו חן בעיני ה' ובעיני הנביות, ומבטיח אני להם שכר כאלו קיימתם את התורה בלב. אם תתנהגו כהלכה אשמר עליכם מכל רע ולעולם לא אביא עליכם טבוח ומחלות שהיו במצרים. אבל אם לא תשמעו לי ולא תקיימו את מצוותי, תסבלו מהמכות שסבלו המצרים".

את המצוות שנתן ה' לעמו במדבר למד אותם משה פגמים רבות כדי שלא ישכחו לקיימן, וכדי שיקבלו עליהם על טלכות שמים. מפנין שראה משה ברוח הקדוש שנסיונות רבים יצמדו בפני העם ולא יצמדו בהם, לכן הזהיר אותם לשמר את דבר ה'. גם הסביר להם שישנה סמיר אפשרות לחוטא לחזור בתשובה, כי ה' אוהב את השבים אליו בלב שלם וסולח סמיר לחוננים בתשובה שלמה.

על ידי שיהיה לנו עזרה בזה הענין ויהיה לנו עזרה בזה הענין
 ויהיה לנו עזרה בזה הענין ויהיה לנו עזרה בזה הענין
 ויהיה לנו עזרה בזה הענין ויהיה לנו עזרה בזה הענין

ה.

מן — לחם משמים

שלוש מתנות טובות ומפלאות נתן ה' לעמו. מתנות שליו אותם בכל ארבעים שנות שהותם במדבר.

באר מים חיים התגלגלה אהרי העם בזכותה של מרים הנביאה. ענני כבוד הגנו עליהם והובילו אותם בדרך — בזכות אהרן הכהן. ומן — לחם משמים שלא הקה ולא יקה כמותו — בזכותו של משה רבנו מנהיג העם.

לשופטתה מרים נעלמה הבאר ותורה להתגלגל אחריהם בזכות אהרן ומשה. בשופטת אהרן נעלמו ענני הכבוד ותזרו להיות עם ישראל בזכות משה. כשהסתלק משה לפרום נעלמו הבאר, ענני הכבוד והמן ולא חזרו עוד לעולם.

כל מה שעשה אברהם אבינו בעצמו לפלאכים שבאו אליו בדמות שלשה אורחים, עשה הקדוש ברוך הוא בעצמו לכניו במדבר. וכל מה שעשה אברהם אבינו על ידי שליט, עשה גם ה' לעמו על ידי שליט. כשראה אברהם אבינו את שלשה האנשים שבאו אליו ביום השלישי למחלו, רץ מיד לקראתם. לכן הקדוש ברוך הוא הלך לפני בניו במדבר. אברהם אמר לפלאכים: "ואקחה פת לחם וסעדי לבכם" ... הוא בעצמו נתן להם לחם. לכן גם הקדוש ברוך הוא הוריד לעמו מן משמים.

שכתוב: "הגני ממטיר לכם לחם" ... כדי להסתפר מחם השמש אטר אברהם לאורחיו: "והשענו תחת העץ" ... גם הקדוש-ברוך הוא נתן לבני ישראל עגני כבוד שהסתירו אותם מחמה התזק של השמש. מים נתן אברהם אבינו לאורחיו על ידי עבדים שאמר: "יבא נא מצט מים" ... לכן גם הקדוש-ברוך הוא נתן מים לצמו על ידי שליח. משה הוא שהוציא מים לעם מהסלע.

את המצות שלקחו אתם בני ישראל בצאתם מארץ מצרים אכלו בקשף שלשים ואחד יום. בשגמור מזונם לא בקשו מה שיתן לנום אכל אלא החלוננו לפני משה על רעבונם. שמע ה' את תלונתם, קרא אל משה וצנה אותו: "לך אל העם ואמר להם שמתר אוריד להם לחם משמים, לא בנכותם, אלא בנכות אברהם אביהם שעשה כל מה שצויתיו בלי שאלות ותלונות".

לפמע החלה ריח צפונית לנשב במחנה ישראל, נקמה הריח את המחנה מאבק ולכלוך, אחר כך ירד גשם ושטף את האדמה. בשהנה המחנה נקי וצת הוריד ה' טל משמים בלבה של שלחן כדי שלא יצטרכו בני ישראל להתכופף בשואספו את המן. על הטל הוריד ה' מן לבני ישראל ועליו שוב הוריד שכבת טל כדי לכסות את המן ולשקרו טאבק.

המן — לחם שמים הנה. טוב וטעים הנה מזה מאין פמזהו ופראהו נאה. השמש ששלחה את קרניה עליו האירה אותו בשלל צבעים ואורות נוצצים. את המן לא הנה צריך לבשל או לאפות, אכלו אותו כמו שירד והרגישו בו את כל הטעמים שבועולם. כל אטר הרגיש בטעם המן את טעמו של המאכל שאותו רצה לאכל. צעירים טעמו פמן טעם לחם, זקנים טעמו בו טעם דבש, תינוקות

טעם חלב אם. וחולים — טעם ביסת סלת בלילה בדבש. ריח המן הנה גרים בשמים וטעמו מיוחד וטעים מאין פמזהו.

יום-יום הוריד ה' מן לישראל כדי שיאכלוהו חם וטרי וכדי שישאיו עיניהם בלפי מעלה מדי יום ביומו ויבקשו את מזונם מהקדוש-ברוך-הוא. משל למלך שהנה לו בן יחיד. פעם בשנה נתן המלך לבנו מזון לכל השנה. לכן כמעט שלא ראה את בנו במשך כל השנה מפניו שלא הנה הפן זקוק לו. החליט המלך לתת לבן מזון בכל יום רק כמות שמספיקה לאותו יום בלבד כדי שיצטרך הפן להתיאב בפניו כל יום ולבקש את מזונו. כך עשה הקדוש-ברוך-הוא עם בניו, בני ישראל. רצה שיתפללו אליו ויבקשו ממנו לבן הוריד מן רק כמות שהספיקה לאותו יום. אסור הנה לעם להשאיר חלק מהמן ליום אחר ומי שלא האמין שגם למחרת ירד מן והשאיר חלק מהמן ליום אחר ומי שלא האמין שגם למחרת ירד מן לאכלו. לא רק שלא אכלו מהמן שושאר אלא התבאו בגלל שלא האמינו בה, מפנין שהתולעים שהיו במן ונחלו מתוך אהלו של זה שהשאיר את המן וכל העם ראה את שירות התולעים וירע שבאהל זה גר אדם שלא האמין בה' והשאיר חלק מהמן ליום המחרת.

בכל בקר היו בני ישראל משפיימים, קוראים קריאת שמע, מתפללים ויוצאים מפתח האהל כדי לאסוף את המן. לכל אטר היתה פמות מן שנה גם אם הנה אטר מרבה לאסוף והשני אסף מעט. לכלם הספיק המן ואפלו העצלנים מפני ישראל לא הצטרכו לטריח. המן הצטבר מול פתח אהלם, רק הושיטו יד ולקטו. הפמות שנקבעה לכל גפש היתה עמר אטר. וקרפן של עמר הצטוו בני ישראל להקריב בבית המקדש.

בם הצאן והבקר ונהנו מהמן. השל שירד על המן הזמין רשא
ועשב רב לצאן ולבקר. השמש חמקה את המן שנוטר לאסור
שאספו כל ישראל את חלקם. המסה את המן והפקה אותו למים
שהצטברו והפכו לגטלים ונקרות. ורמו הנקרות דרך המדבר
והגיעו לארצות רבות ורחוקות. שתי בני העמים מהמים שנוצרו
מהמן שנמס והרגישו במים טעם מר. אכל קשצרו הגוים צכי
ששמה מאותם מים ואכלו את קשרו הרגישו טעם מיתר וטעים.
לא ידעו הגוים מאין הטעם המיתר של קשר הצבאים עד שנודע
להם על המן שירד לעם ישראל משמים ועל טעמו הנפלא. אמרו
אמות העולם: "אשרי העם שפכה לו!"

מן בערב שבת

בכל יום מימות השבוע ירד מן משמים. רק ביום השביעי.
ביום השבת. לא ירד.
את מצות השבת גמנו ה' לישראל בקרה עוד לפני מן תורה.
שם דבר משה עם העם על קדש השבת והקטיה להם שקר רב אם
ישמרו שבת כהלכה. בזכות שמירת השבת הקטיה ה' לתת
לישראל שלשה מועדים: פסח, שבועות וסוכות. בזכות השבת
ילקחו בני ישראל שש סתנות: את ארץ ישראל, עולם הבא,
תחית המתים, מלכות בית דוד, בית כהנה ובית מלוכה. ולא רק
זאת, בזכות שמירת שבת ינצלו בני ישראל בעתיד מצרות גוג
וימגוג, מחבלי משיח ומיום הדין הגדול.

ביום ששי לקטו בני ישראל אותה כמות שאספו בכל יום אך
בשכאי לביהם וישקלו את הכמות שאספו נזכחו לראות שיש
בידיהם כמות כפולה: מנה אחת ליום ששי ומנה נוספת לשבת.
היום שבו לא ירד מן. ריחו של המן היה ערב בכל יום מימות
השבוע אך בשבת היה ריחו נעים במיתר, ומראהו מקריק ונוצץ
כזהב. באמצע השבוע היה המן שושאר מיום אחד למשגהו
מקריב ומתמלא בתולעים, אך מה שושאר מיום ששי לשבת
ושאר טרי ונסם כאלו נאסף באותו יום. בשכוי הראשון לירידת

בם הצאן והבקר ונהנו מהמן. השל שירד על המן הזמין רשא
ועשב רב לצאן ולבקר. השמש חמקה את המן שנוטר לאסור
שאספו כל ישראל את חלקם. המסה את המן והפקה אותו למים
שהצטברו והפכו לגטלים ונקרות. ורמו הנקרות דרך המדבר
והגיעו לארצות רבות ורחוקות. שתי בני העמים מהמים שנוצרו
מהמן שנמס והרגישו במים טעם מר. אכל קשצרו הגוים צכי
ששמה מאותם מים ואכלו את קשרו הרגישו טעם מיתר וטעים.
לא ידעו הגוים מאין הטעם המיתר של קשר הצבאים עד שנודע
להם על המן שירד לעם ישראל משמים ועל טעמו הנפלא. אמרו
אמות העולם: "אשרי העם שפכה לו!"